

SÖYLEŞİ

1919-1928 Türkiye Tarihi üzerine

Odamız Lokalinde

14. h 1995

tarihinde Sosyal ve

Kültürel Etkinlikler

Komisyonu'nca

düzenlenen,

konuşmacı olarak

Prof. Dr. Sina AKŞİN'in

katıldığı "1919-1928

Türkiye Tarihi Üzerine"

konulu söyleşi yapıldı.

Tarih üzerini söyleşilerinin ilkinde Osmanlı tarihini sayın Prof. Dr. Taner Timur farklı bir açıdan ete almıştı. Tarih söyleşilerinin ikinci basamağını oluşturan 1911-1938 arası Türkiye Tarihi'ni de değerli bilim adamı Sayın Prof. Dr. Sina Akşin'den dinledik. Kendilerine değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz;

"İnsanların yurtlarından atılmaları tarihte ender rastlanan olaylardandır, Sevr Antlaşmasıyla Türkler Anadolu'dan atılmak istenmiş, böyle bir program gündeme gelmiştir. Türklerin de devrim yapma istekleri bu antlaşmayla gündeme gelmiştir. Türk devriminin amacı kendi topraklarında nasıl varabilecekleridir.

Bu yıllar arasındaki diğer bir devrimde Atatürk devrimidir. Atatürk devrimi her alanda topyekün kalkınma modelidir. (Harf inkılabı, kadın-erkek eşitliği, üniversiteler, demokrasi,.. v.b.) Bu modelin tersi ise maddi kalkınma modelidir« Bu modele en güzel örnek arap şeyhlerinde görülmektedir. Bu modelde toplumsal yaşayış bakımından insanlar 7. Yüzyılı yaşarlarken teknolojik olarak en son yenilikleri kullanırlar. Türkiye'de özellikle igSÜ'den sonra maddi kalkınma modeline doğru bir kayma olmuştur.

Kalkınma modelinin en önemli unsuru kültürdür, Atatürk Menemen olayından sonra Türk Ocaklarını kapatmış bunların yerine Halkevlerini kurmuştur. Buraları kültür merkezleri haline getirilmiş; tiyatro, müzik, kütüphane, spor, folklor gibi halkın

kültür seviyesini artıracak faaliyetlerde bulunmuştur. Bu kuruluşlar 1950'ye kadar faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bu tarihe kadar yaklaşık 500 tane Halkevi, 4000 tane de Halk Odası hizmete açılmıştır. Demokrat Parti iktidara geldikten sonra bu kurumlar Halk Partisi'nin ideolojisine yakın hareketlerde buldukları gerekçesiyle kapatılmıştır. Ve buralarda yaratılan birikimler de bir çizgide yok olmuştur.

Kalkınma modelinin diğer bir unsuru Demokrasi'dir. 1920'lerin demokrasi anlayışı şimdilerde çok tartışma konusu olmaktadır, O zamanın demokrasi anlayışını 1920*lerdeki Avrupa toplumundaki demokrasi anlayışıyla karşılaştırmak en doğrusudur. Hitler Almanya'sından kaçan 142 tane bilim adamı yeni vatanları, olarak Türkiye'yi seçmişlerdir. Buna ek olarak 1926 yılında kadınla erkek eşit sayılmış, 1934'te de kadına seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Bu durum o zamanki Avrupa'da pek sık rastlanan olay değildir* Bu dönem içinde dayak okullardan kaldırılmıştır. Bütün bu doneler ele alındığında o zamanın Türkiye'sinde ileri bir demokrasi anlayışı vardı diyebiliriz.

Bu dönem içinde olan diğer bir önemli değişiklikte hart devrimiyle gelmiştir. Yeni alfabeyle geçilmeden önceki Osmanlı eğitim sistemi tam bir fiyaskodur, Okur yazar oranı % 10 civarındaydı, Bu sebeplerden dolayı harf devrimine gereksinim duyulmuştur."

Kalkınma Modelinin En önemli unsuru kültürdür.